

---

11. Fermatův princip

Podle Fermatova principu se světlo šíří z místa A do místa B po takové dráze, aby na to potřebovalo minimální čas.

Cvičení 1

Pomocí Fermatova principu odvoďte pro rovinné rozhraní zákon odrazu (proved'te včetně důkazu totožnosti rovin odrazu a dopadu).¹

Cvičení 2

Pomocí Fermatova principu odvoďte pro rovinné rozhraní Snellův zákon lomu a ukažte, že roviny dopadu a lomu jsou totožné.²

Cvičení 3

Pomocí Fermatova principu dokažte, že

- se všechny paprsky vycházející z jednoho ohniska rotačního elipsoidu odrazí od jeho vnitřního povrchu do druhého ohniska,
  - všechny paprsky vycházející z ohniska rotačního paraboloidu jsou po odrazu od jeho vnitřního povrchu rovnoběžné.
-

Doporučená literatura

J. FUKA, B. HAVELKA, *Optika a atomová fyzika I - Optika*, SPN, Praha 1961 (kapitola 11)

---

¹ Předpokládejte, že se světlo šíří z bodu A o souřadnicích $[-a,0,a]$ do bodu B o souřadnicích $[a,0,a]$ ($a > 0$) odrazem od roviny xy . Hleďte takový bod C v rovině xy (o souřadnicích $[x,y,0]$), aby dráha složená z úseček $|AC|$ a $|CB|$ splňovala Fermatův princip. Neomezujeme touto úvahou obecnost řešení problému?

² Předpokládejte, že se světlo šíří z bodu A o souřadnicích $[-a,0,a]$ do bodu B o souřadnicích $[a,0,-a]$ ($a > 0$) lomem na rovině xy . Hleďte takový bod C v rovině xy (o souřadnicích $[x,y,0]$), aby dráha složená z úseček $|AC|$ a $|CB|$ splňovala Fermatův princip. Nejdříve dokažte, že y musí být rovno 0. Nezapomeňte, že se světlo nad a pod rovinou xy šíří různými rychlostmi! Neomezujeme touto úvahou obecnost řešení problému?